

Ettevõtlusministri 5. jaanuari 2016. a määruse nr 2 „Ettevõtte arenguprogrammi toetusmeede“ muutmise eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

Määrus kehtestatakse perioodi 2014–2020 struktuuritoetuse seaduse § 14 alusel.

Ettevõtte arenguprogrammi ja tema toetusmeetme eesmärgiks on aidata ettevõtjatel muuta oma senised tegevused ja protsessid nutikamaks ja kõrgemat lisandväärtust loovamaks ning seeläbi kasvada ja muutuda rahvusvaheliselt konkurentsivõimelisemaks.

Ettevõtte arenguprogramm avati 2016. aastal ja seisuga 31. oktoober 2017 oli programmiga liitunud 72 ettevõtet, kellest valdava enamuse müügitulu on maksimaalselt 5 miljonit eurot aastas.

Eelnõu peamiseks eesmärgiks on tõsta ettevõtte arenguprogrammis osalevate ettevõtjate seas nende ettevõtjate arvu, kellel on Eesti mõistes oluline majanduslik mõju. Eesti mõistes on olulise majandusliku mõjuga need ettevõtjad, kelle kõrge lisandväärtusega toodete ja teenuste eksportkäive ja selle kaudu saadav maksutulu aitab otseselt kaasa Eesti majanduskasvule. Olulise kaudse majandusliku mõjuga on need ettevõtjad, kelle tegevuses tehtavad muudatused ja käibekasv aitavad seotud ettevõtjatel kasvada ning luua suuremat lisandväärtust. Olulise mõjuga ettevõtjate arvu suurendamiseks rakendatakse ettevõtjatele, kelle plaanitav aastane müügitulu on arenguplaani elluviimise järgselt 20 000 000 miljonit eurot või enam senisest madalama protsendiga kasvueesmärke.

Eelnõuga täpsustatakse ka kulude abikõlblikkuse regulatsiooni, muu hulgas seatakse uutele taotlejatele aktsepteeritava kuludokumendi kulude alampiiriks 100 eurot ilma käibemaksuta ja aktsepteeritakse kulude tasumist vaid pangaülekandega.

Eelnõu ja seletuskirja koostas Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi (edaspidi: *ministeerium*) majandusarengu osakonna ekspert Kaie Nurmik (e-post: kaie.nurmik@mkm.ee, telefon: 6 397 651), arenguprogrammi ettevõtjate analüüsi viisid läbi Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse (edaspidi: *rakendusüksus*) analüütik Taisi Tuulik (e-post: Taisi.Tuulik@eas.ee, telefon: 6 279 797) ja ministeeriumi analüütik Karel Lember (e-post: karel.lember@mkm.ee, telefon: 6 256 402). Määruse juriidilise ekspertiisi teostasid ministeeriumi välisvahendite osakonna struktuurivahendite õiguse ekspert Eve Kislov (e-post: eve.kislov@mkm.ee, telefon: 6 256 467) ja õigusosakonna õigusnõunik Ave Henberg (e-post: ave.henberg@mkm.ee, telefon 6 25 6360). Keeletoimetuse tegi ministeeriumi juhtkonna referent-toimetaja Kristiane Liivoja (e-post: kristiane.liivoja@mkm.ee, telefon: 6 256 370).

Eelnõuga muudetakse ettevõtlusministri 5. jaanuari 2016. a määrust nr 2 „Ettevõtte arenguprogrammi toetusmeede“ (RT I, 26.04.2016, 4).

Eelnõu ei ole seotud Vabariigi Valitsuse tegevusprogrammiga.

2. Eelnõu eesmärk

Eelnõu peamiseks eesmärgiks on tõsta ettevõtte arenguprogrammis osalevate ettevõtjate seas Eesti mõistes olulise mõjuga ettevõtjate arvu.

3. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb 12 punktist.

Eelnõu punktiga 1 muudetakse määruse § 2 lõike 4 sõnastust, täpsustades, et toetatav projekt peab panustama vähemalt ühte meetme tegevuse väljundnäitaja saavutamisse. Seni pidi projekt panustama igasse § 2 lg 4 punktides 1-3 nimetatud väljundnäitajasse, kuigi see oli sageli objektiivselt võimatu. Näiteks saab üks ettevõtja enda arenguplaani eri etappe ellu viies tihti mitu korda toetust, mistõttu ta ei saa igal korral panustada väljundnäitajasse „toetatud ettevõtjate arv“, sest tegu on ühe ja sama ettevõtjaga.

Teise näitena saab välja tuua olukorra, kus ettevõtja arenguplaani kui terviku eesmärk on välja arendada ja turule tuua uus toode. Samas konkreetse arenguplaani etapi ja seal rahastatavate tegevuste eesmärk on uue toote sertifitseerimine. Antud etapi väljundina uut toodet turule veel ei tooda, vaid luuakse selleks vajalikud eeltingimused. Toote turule toomisega seotud turundustegevused viiakse ellu arenguplaani järgmises etapis rahastatava projekti toel. Sellest tulenevalt ei saa näitena toodud projekt panustada esimesel taotluskorral väljundnäitajasse „toetatud ettevõtjate arv, kes on tutvustanud turu jaoks uut toodet või teenust“.

Eelnõu punktidega 2 ja 3 muudetakse § 2 lõiget 5 ja täiendatakse määruse §-i 2 lõigetega 6 ja 7. Muudatuse eesmärk on teha ettevõtte arenguprogramm atraktiivsemaks ja kaasata programmi ka neid ettevõtjaid, kellel on oluline mõju Eesti majandusele. Eesti mõistes saab suure majandusliku mõjuga ettevõtjateks lugeda neid, kelle kõrge lisandväärtusega toodete ja teenuste ekspordi müügitulu kaudu saadav maksutulu aitab otseselt kaasa Eesti majanduskasvule. Olulise kaudse majandusliku mõjuga on need ettevõtjad, kelle tehtavad muudatused ja käibekasv aitavad temaga seotud ettevõtjatel kasvada ning luua suuremat lisandväärtust. Need on näiteks ettevõtjad, kes kontrollivad toote või teenuse kesksel väärtusahelal ja kellel on suur partnerettevõtjate arv. Nimetatud juhul on partnerettevõtjad need ettevõtjad, kellelt ostetakse sisse allhanketeenust või kes pakuvad väärtusahelat juhtivatele ettevõtjatele nende põhitegevust toetavaid teenuseid.

Järgnevalt on esitatud kaks illustreerivat näidet, kuidas väärtusahelat juhtiva ettevõtja tehtavad muudatused toovad kaasa muutused temaga seotud ettevõtjates:

- 1) juhul kui lõpptooteid tootev ettevõtja võtab kasutusele digitaliseeritud tarnesüsteemi, siis nimetatud ettevõtjale komponente tarniv ettevõtja peab oma kliendi ja müügimahtude säilitamiseks samuti oma tarneprotsessi digitaliseerima;
- 2) juhul kui lõpptooteid tootev ettevõtja muudab oma toote funktsionaalsust või parameetreid, siis nimetatud ettevõtjale komponente tarniv ettevõtja peab samuti arendustöö käigus oma komponendid lõpptoote uutele tingimustele vastavaks arendama.

2017. aasta alguses viis Soome majandusteaduste instituut ETLA läbi Eesti töötleva tööstuse väärtusahela uuringu¹, kus kaardistati AS Hekoteki ja Ericsson Eesti AS-i väärtusahelad ja arvutati välja nimetatud ettevõtete olulisus ja mõju Eesti majandusele.

---

¹ Ali-Yrkkö, J, Mattila, J (2017) Estonia in Global Value Chains
URL <https://www.etla.fi/wp-content/uploads/ETLA-Raportit-Reports-69.pdf>

Eelnevast lähtudes ja väärtusahela uuringu tulemusi arvesse võttes võib tõdeda, et kui suure majandusliku mõjuga ettevõtjal paraneb strateegilisel planeerimisel põhinev rahvusvaheline konkurentsivõime ja ta teeb arenguhüppe, siis selle mõju Eesti majandusele on suurem kui nendel ettevõtjatel, kelle kasvuprotsent on küll suurem, aga kelle kasvule eelnev algfase on väiksem või kelle muudatustel puudub mõju teiste ettevõtete toimimisele.

Eelnõu väljatöötamise käigus analüüsiti ettevõtte arenguprogrammi sihtrühma ettevõtjaid ja arenguprogrammis osalevaid ettevõtjaid.

Analüüs viidi läbi 2015. aasta majandusaasta aruannete põhjal ja vastavalt nendele andmetele on ettevõtte arenguprogrammi sihtrühma suurus 2 757 ettevõtet. Põhjusel, et ministeeriumi ja rakendusüksuse ressursid ei võimalda kõigi sihtrühma ettevõtjate väärtusahelate kaardistust, võeti analüüsi aluseks ettevõtjate käibed, jaotades need käivate alusel seitsmesse rühma. Iga rühma ettevõtjaid püüti iseloomustada väärtusahelate põhimõtetest lähtudes, võttes aluseks suurima ühisosa, mis ühte rühma kuuluvaid ettevõtjaid ühendab.

Tabel 1. Arenguprogrammi sihtrühma ettevõtjate müügikäibed 2015. aasta majandusaasta järgi

Müügikäive (eurot)	Ettevõtete arv (tk)	Ettevõtteid iseloomustavad tunnused
≥ 100 000 000	7	<ul style="list-style-type: none"> Rahvusvaheliste suurkontsernide Eesti üksused, kellel on peamiselt kontsernipõhised strateegiad.
50 000 000 – 100 000 000	25	<ul style="list-style-type: none"> Rahvusvaheliste suurkontsernide Eesti üksused, kellel on peamiselt kontsernipõhised strateegiad. Eestis strateegilisi otsuseid tegevad tööstusettevõtted.
20 000 000 – 50 000 000	102	<ul style="list-style-type: none"> Rahvusvaheliste suurkontsernide Eesti üksused, kellel on peamiselt kontsernipõhised strateegiad. Eestis strateegilisi otsuseid tegevad tööstusettevõtted.
10 000 000 – 20 000 000	111	<ul style="list-style-type: none"> Eestis strateegilisi otsuseid tegevad tööstusettevõtted. Eestis strateegilisi otsuseid langetavad IT- ja sideettevõtted. Transpordiettevõtted. Rahvusvaheliste suurkontsernide Eesti üksused. Kohapealsed strateegiad puuduvad.
5 000 000 – 10 000 000	214	<ul style="list-style-type: none"> Eestis strateegilisi otsuseid tegevad tööstusettevõtted. Ehitusettevõtted. Transpordi- ja logistikaettevõtted.

		<ul style="list-style-type: none"> Eestis strateegilisi otsuseid langetavad IT- ja sideettevõtted.
1 000 000 – 5 000 000	1041	<ul style="list-style-type: none"> Eestis strateegilisi otsuseid tegevad tööstusettevõtted. Ehitusettevõtted. IT- ja sideettevõtted. Tervishoiuteenuseid pakkuvad ettevõtted.
≤ 1 000 000	1257	<ul style="list-style-type: none"> Ehitusettevõtted. Eestis strateegilisi otsuseid tegevad tööstusettevõtted. Tervishoiuteenuseid pakkuvad ettevõtted. Arhitekti- ja inseneritegevused ja tehnika ning TjaA tegevused.

2017. a oktoobri lõppu seisuga viib arenguprogrammi ellu 72 ettevõtjat.

Tabel 2. Arenguprogrammi ettevõtjad seisuga 31. oktoober 2017. a

Müügi käive (eurot)	Ettevõtete arv (tk)	Ettevõtteid iseloomustavad tunnused
≥ 20 000 000	3	<ul style="list-style-type: none"> Eestis strateegilisi otsuseid tegevad tööstusettevõtted. Peamiselt Eesti kapitalile kuuluvad ettevõtted.
10 000 000 – 20 000 000	8	<ul style="list-style-type: none"> Eestis strateegilisi otsuseid tegevad tööstusettevõtted. Peamiselt Eesti kapitalile kuuluvad ettevõtted.
5 000 000 – 10 000 000	12	<ul style="list-style-type: none"> Eestis strateegilisi otsuseid tegevad tööstusettevõtted. Peamiselt Eesti kapitalile kuuluvad ettevõtted.
1 000 000 – 5 000 000	33	<ul style="list-style-type: none"> Eestis strateegilisi otsuseid tegevad tööstusettevõtted.
≤ 1 000 000	16	<ul style="list-style-type: none"> Eestis strateegilisi otsuseid tegevad tööstusettevõtted.

Esitatud andmete põhjal saab üldistada, et ettevõtte arenguprogrammi kliendiks on Eestis tegutsevad ettevõtjad, kelle strateegilised otsused tehakse Eestis, Eesti juhtide või Eesti omanike poolt. Sellest tulenevalt saab väita, et arenguprogrammis osalevate ettevõtjate profiil vastab ja aitab kaasa arenguprogrammi eesmärgi, milleks on strateegilisel planeerimisel põhinev rahvusvaheline konkurentsivõime kasv, elluviimisele. Teisisõnu, ettevõtte arenguprogrammi toel ergutatakse nende ettevõtjate kasvu ja konkurentsivõimet, kelle strateegilised otsused võetakse vastu Eestis.

Analüüsi põhjal saab öelda, et 85% arenguprogrammis osalevate ettevõtjate müügitulu on aastas alla 10 000 000 euro, olles keskmiselt 5 500 000 eurot. Et innustada suurema müügituluga ja seeläbi suurema mõjuga ettevõtjaid programmis osalema ja strateegilisi muutusi oma äritegevuses ellu viima, muudetakse eelnõuga olulise mõjuga ettevõtjate kasvu eesmäärke. Kui ettevõtja plaanitav aastane müügitulu on arenguplaani elluviimise järgselt 20 000 000 eurot või rohkem, siis ta peab toetuse andmise ja ettevõtja arenguplaani elluviimise tulemusena kasvatama:

- 1) müügitulu keskmiselt vähemalt 5% iga aasta kohta rohkem kui vastava sektori keskmine müügitulu samal perioodil ja;
- 2) lisandväärtust töötaja kohta keskmiselt vähemalt 5% iga aasta kohta rohkem kui vastava sektori keskmine lisandväärtus töötaja kohta samal perioodil.

Ettevõtja müügitulu ja lisandväärtuse kasvu arvutatakse liitkasvu meetodikaga. Tuleb rõhutada, et lisandväärtuse ja müügitulu kasvu arvutamispõhimõtteid ja -meetodikat ei muudeta. Arvutamismetoodika on sama, mida kasutatakse ettevõtjate korral, kelle müügitulu arenguprogrammi järgselt on väiksem kui 20 000 000 eurot ja kelle eesmärk on saavutada vähemalt keskmiselt 10%-line lisandväärtuse ja müügitulu kasv aastas. Nimetatud kasvu arvutamise kord on leitav: <http://eelnoud.valitsus.ee/main#8hIDK8HQ>.

Siinkohal toome antud meetoodika aluspõhimõtted koos selgitusega veelkord välja.

$$Z = \left(\text{arenguplaani pikkus} \sqrt{\frac{Y}{X}} - 1 \right) \times 100$$

X - müügitulu/ lisandväärtus töötaja kohta/arenguplaani alustamisele järgneval majandusaastal (baasaasta).

Y - müügitulu/ lisandväärtus töötaja kohta/ kaks aastat peale arenguplaani lõppemist (mõõtmisaasta).

Z – aasta keskmine kasv (%).

- Ettevõtja lisandväärtus ja müügitulu peavad kasvama igas majandusaastas keskmiselt kas 5% või 10% võrra kiiremini kui vastava sektori samad näitajad.
- Kasvu arvutatakse liitkasvu meetodikal. See tähendab, et võrreldakse baasaasta tulemusi arenguplaani lõppemisele järgneva teise aasta tulemustega ning keskmine kasv aasta kohta peab ületama, kas 5% või 10% võrra sama sektori vastava näitaja kasvu. Seetõttu võivad aasta kasvud aastate lõikes erineda. Samuti võivad kasvud üksikutel aastatel ka sektori keskmisele kasvule alla jääda. Oluline on keskmine kasv kogu perioodi jooksul.

- Kasvuperioodi pikkus võrdub arenguplaani pikkusega. Teisisõnu perioodiga, millal riik sekkub ettevõttes elluviidavatesse tegevustesse.
- Ettevõtja tulemusi võrreldakse sama sektori (EMTAK kahekohalise koodi täpsus) ettevõtjate tulemustega.

Tabelis 3 esitatud 5- ja 20-miljonilise müügikäibega ettevõtjate müügitulu kolme aasta kasvu võrdlusandmed tingimustel, et 5-miljonilise müügikäibega ettevõtja müügitulu kasvab aastas 10% ja 20-miljonilise müügikäibega ettevõtte müügitulu kasvab aastas 5%.

Tabel 3. Ettevõtja müügitulu kolme aasta kasv

Ettevõtte müügitulu (mln eurot)	Müügitulu kasv ²	1. aasta (mln eurot)	2. aasta (mln eurot)	3. aasta (mln eurot)	Absoluutne kasv (mln eurot)
5	10% + 0	5,5	6,1	6,7	1,7
20	5% + 0	21	22,1	23,2	3,2

Tabelis 4 võrreldakse 5-miljonilise käibega ettevõtte müügitulu kolme aasta 10% kasvu, millele on juurde liidetud valdkonna kasv 3%, 20-miljonilise käibega ettevõtja müügitulu 5% kasvuga, millele on juurde liidetud valdkonna kasv 3%.

Tabel 4. Ettevõtja müügitulu kolme aasta kasv

Ettevõtte müügitulu (mln eurot)	Müügitulu kasv ³	1. aasta (mln eurot)	2. aasta (mln eurot)	3. aasta (mln eurot)	Absoluutne kasv (mln eurot)
5	10% + 3%	5,7	6,4	7,2	2,2
20	5% + 3%	21,6	23,3	25,2	5,2

Vastavalt tabeli andmetele saab väita, et protsentuaalselt madalam kasv kõrgemalt baastasemelt võib teatud tingimustel anda absoluutsummas parema tulemuse kui madalamalt baastasemelt, aga samas suurema protsendiga toimuv kasv. Teisisõnu, otsese majandusliku mõju võtmes on oluline, et Eesti mastaabis suuremad ettevõtjad kasvaksid ja saavutaksid paremaid majandustulemusi. Sellest tulenevalt on oluline, et ka ettevõtte arenguprogrammis loodud võimalused aitaksid kaasa nimetatud ettevõtjate kasvule ja majandustulemuste paranemisele.

Siinkohal tuleb välja tuua, et toetussumma on sõltumata ettevõtja suurusest 500 000 eurot. Investeerides 500 000 eurot 5-miljonilise käibega ettevõtjasse, on tõenäoline, et nimetatud ettevõtja kasvab protsentuaalselt rohkem kui 20-miljonilise käibega ettevõtja.

Lisaks on ettevõtte arenguprogrammi rakendamisel jätkuvalt lahendamata probleem, kuidas peab rakendama „Tulu teenivate projektide juhendit programmiperioodil 2014–2020“⁴. Tulenevalt soovist ära hoida olukordi, kus ettevõtja peab peale edukat arenguprogrammi elluviimist ja arenguprogrammi ja toetuse andmise eesmärkide täitmist, milleks ühena on müügitulu teenimine uutest toodetest ja teenustest, toetuse tagasi maksmata, soovitab

² Valdkondlik kasv 0%.

³ Valdkondlik kasv 3%.

rakendusüksus suurettevõtjatel kasutada üksnes vähese tähtsuse abiga seotud toetust. Vähese tähtsusega abi maksimaalne toetussumma ühe ettevõtja kohta kolme majandusaasta jooksul on 200 000 eurot.

Eelnõu punktidega 4 ja 5 täpsustatakse määruse § 5 lõiget 3 ja § 7 lõiget 1, kohaldades määruses toetuse taotlejale ja taotlusele kehtivaid nõudeid ka käesoleva eelnõuga sisseviidavale erandile, mis kehtib nendele ettevõtjatele, kelle müügitulu kasvab arenguprogrammi lõpuks 20 miljoni euroni.

Eelnõus tuuakse välja, et arenguplaan on ambitsioonikas, kui selle elluviimisel, saavutab 20-miljonilise käibega ettevõtte 5%lise müügitulu ja lisandväärtuse kasvu, mida arvutatakse alates arenguplaani alguse kolmandast aastast kuni kaks majandusaastat pärast arenguplaani lõppemist.

Eelnõu punktiga 6 muudetakse määruse § 8 lõike 3 punkti 2. Ettevõtjad, kes soovivad olla rahvusvaheliselt edukad ja kasvada kiiremini võrreldes teiste oma valdkonna ettevõtjatega, vajavad selleks tihtilugu teadmisi ja oskusi, mida Eestis ei leidu. Sellest tulenevalt on oluline, et ettevõtja töötajad ja juhid saaksid osaleda väljaspool Eestit toimuvatel koolitustel. Nimetatud tegevus ja sellega seotud kulud, välja arvatud ühe erandiga, on kehtivas määruses abikõlblikud. Seni ei olnud abikõlblikud väliskoolitustega seotud majutuskulud.

Euroopa Komisjoni määruses (EL) nr 651/2014 ELi aluslepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta, millega teatavat liiki abi tunnistatakse siseturuga kokkusobivaks, viidi 2017. a suvel sisse muudatused, mille alusel muutusid abikõlblikeks kuludeks ka koolitavate otseselt koolitusprojektiga seotud majutuskulud. Vastavalt nimetatud muudatusele ja reaalsele vajadusele sätestatakse eelnõuga, et lisaks muudele personalikuludele on abikõlblikud ka koolitavate koolitusega otseselt seotud majutuskulud.

Eelnõu punktidega 7 ja 8 täiendatakse määruse § 8 lõike 5 punkti 3 ja lõike 6 punkti 1. Kehtiv määrus sätestab, et arendustöötaja on ettevõtja töötaja või võlaõigusliku lepingu alusel tegutsev füüsiline isik, kelle tööks on uute toote-, teenuse-, protsesside- ning müügi- ja turundustegevuse arendamisega seotud aluspõhimõtete, strateegiate ja nendega seotud tegevuskavade ning üksiktegevuste väljatöötamine ja ettevõtja äripraktikas rakendamine.

Samas sätestab määrus, et uue arendustöötaja ja uue töölepingu alusel töötava juhi personalikulud on abikõlblikud vastavalt „Perioodi 2014–2020 struktuuritoetusest hüvitatavate kulude abikõlblikuks lugemise, toetuse maksmise ning finantskorrektsioonide tegemise tingimused ja kord“ (edaspidi *ühendmäärus*) § 3 lõike 1 punktides 1-2 ja 4-5 esitatud tingimustele. Nimetatud ühendmääruse punktid reguleerivad üksnes töölepinguga seotud personalikulude tingimusi.

Käesoleva muudatusega lisatakse viide ka ühendmääruse nendele tingimustele, mis reguleerivad võlaõigusliku lepingu alusel toimivaid töösuhteid.

Eelnõu punktiga 9 täiendatakse määruse § 8 lõigetega 9-11. § 8 lõikega 9 kehtestatakse piirang, mille alusel on abikõlblikud üksnes panagaülekande teel tehtud kulud. Antud muudatuse eesmärk on vähendada sularaha arveldustega kaasnevat riski, kus rakendusüksusel puudub võimalus ennetada toetusrahaga tehtavaid pettusi.

Näiteks tehingud, kus kassaorderi alusel näidatakse, et raha on üle kantud, aga tegelikult on tehing jäänud toimumata. Sellisel juhul on peale struktuuritoetuste väärkasutamise ka otsene kahjusaja, kelleks on toetuse saajale teenust osutanud ettevõtte või eraisik, kellele on teenuse eest tasumata jäetud. Teise näitena saab välja tuua olukorra, kus toetuse saaja näitab kassaorderi alusel kulusid, mida toetatava tegevusega ei kaasnenud, kuid mille toimumist otseselt kontrollida ei saa.

Pangaülekanodega tehtavad tehingud võimaldavad ka kiiremat ja odavamalt raha liikumist rakendusüksuse, toetuse saaja ja teenuseosutajate vahel, kuna rakendusüksus arveldab üksnes pangaülekannete teel.

Viimasena saab välja tuua, et sularahatehingud olid mitteabikõlblikud ka eelmisel struktuuritoetuste perioodil, ja võttes arvesse Eesti kui digitaalse ühiskonna toimimismudelit ja teenuste kättesaadavust, siis puudub vajadus struktuuritoetuste jagamisel uuesti sularahaga arveldada.

Määruse § 8 lõikega 10 kehtestatakse aktsepteeritava kuludokumendi alampiiriks ilma käibemaksuta 100 eurot.

Ettevõtte arenguprogrammi sihtrühmaks on tegutsevad ettevõtjad, kes juba ekspordivad või on viimastel aastatel siseturul kasvanud. Teisisõnu ettevõtjad, kes enne arenguprogrammiga liitumist on finantsiliselt jätkusuutlikud. Lisaks on need ettevõtjad ambitsioonikad ja soovivad arenguprogrammi ja strateegilise planeerimise toel veel edukamaks muutuda. Ettevõtte arenguprogrammi toetus ei ole suunatud ettevõtjate elushoidmisele, vaid aitab ettevõtjatel teha arenguhüppe koos muude selleks vajalike investeeringutega.

Rakendusüksuse kogutud statistika järgi on arenguprogrammis osalevate ettevõtjate kuludokumentide summad reeglina suuremad kui 100 eurot.

Tabel 5. Ettevõtte arenguprogrammi toetusmeetme kulud

Skeem	Projektide arv (seisuga 03.11.17)	Esitatud maksetaotluste arv (seisuga 03.11.17)	Esitatud kuluridade arv maksetaotluses	Menetletud tk alla 100 €	Alla 100 € kulude suhe	Menetletud abikõlblikud summad	Alla 100 € abikõlblike summade suhe kogu abikõlblikest kuludest
Ettevõtte arenguprogramm	36	61	2094	199	9,5%	8559,59	0,10%

Allikas: rakendusüksus

Teine oluline põhjus kuludokumentide alampiiri seadmisele on ettevõtjale ja rakendusüksusele kaasnev halduskoormus ning menetlemisega seotud kulud. Tuleb rõhutada, et halduskoormus ja menetluskulud on täpselt sama suured nii 5- kui ka 100-eurose kuludokumendi korral.

Ettevõtte arenguprogrammi toetusmäärad on:

- 1) väikeettevõtjatel – 45%,

- 2) keskmistel ettevõtjatel – 35%,
 3) suurettevõtjatel – 25%.

Tabel 6. Ettevõtjate tegelikud toetussummad

	5-eurone kuludokument	100-eurone kuludokument
Väikeettevõtja	2,25 €	45 €
Keskmine ettevõtja	1,75 €	35 €
Suurettevõtja	1,25 €	25 €

Allikas: rakendusüksus

Eelnevat arvesse võttes ei ole ka majanduslikult põhjendatud kulutada avaliku sektori vahendeid väikesesummaliste kuludokumentide menetlemiseks.

Lisaks täiendatakse määruse § 8 lõikega 11, sätestades, et käibemaks on mitteabikõlblik kulu. Vastavalt ühendmääruses sätestatud tingimustele on käibemaks abikõlblik üksnes siis, kui toetuse saaja jaoks ei ole käibemaks käibemaksuseaduse alusel tagasi saadav.

Ettevõtte arenguprogrammi ettevõtjad on tegutsevad ettevõtjad, kelle aastane müügi käive ületab üldjuhul 16 000 eurot, mistõttu on nad ka käibemaksukohustuslased, kellel tuleb käibemaks deklareerida. Eelnevat ja käibemaksuseadust arvesse võttes ei kuulu ettevõtte arenguprogrammi ettevõtjad nende ettevõtjate hulka, kellel oleks ühendmäärusest tulenevalt õigus käibemaksu eest toetust saada ning käibemaks on abikõlblik äärmises erandkorras. Viimast kinnitab ka rakendusüksuse analüüs.

Tabel 7. Ettevõtte arenguprogrammi toetuste käibemaksu osa

Skeem	Projektide arv (seisuga 03.11.17)	Abikõlblike kulude maht (€)	Abikõlblik käibemaks (€)	Abikõlbliku summa osakaal kogu kulu-dokumentide mahus (%)	Toetuse saajate arv, kes ei ole KM kohustuslased
Ettevõtte arenguprogramm	36	8 383 219,96	171,80	0	0

Allikas: rakendusüksus

Siinkohal tuleb välja tuua, et vastavalt käibemaksuseaduse üldpõhimõttele on ettevõtjal õigus viie korrigeerimisaasta jooksul sisendkäibemaksu maha arvata 1/5 summast, kui põhivara konkreetsel aastal maksustatava käibe tarbeks tegelikult ka kasutatakse. Sellise põhimõtte järgi tekib risk käibemaksu topeltfinantseerimise osas nendel ettevõtjatel, kes ei ole toetuse taotlemisel käibemaksukohustuslased ja hiljem ennast selleks registreerivad.

Johtuvalt eelkirjeldatud riskist ja vajaduse puudumisest sätestatakse eelnõuga, et käibemaks on täies ulatuses mitteabikõlblik kulu.

Eelnõu punktiga 10 muudetakse määruse § 12 lõike 1 punkti 2. Kehtiv määrus sätestab, et arenguprogrammi sihtrühma ettevõtja peab eksportima või olema siseturul viimse 3 aasta jooksul kasvanud vähemalt 10% iga aasta kohta.

Eelnõu väljatöötamise käigus läbi viidud ettevõtjate analüüsi ühe osana analüüsiti ka erinevaid sihtrühma laiendamise võimalusi. Eesmärk on luua olukord, kus sihtrühma kuuluvad ambitsioonikad ettevõtjad suudavad arenguprogrammi toel oma rahvusvahelist konkurentsivõimet kasvatada.

Analüüsi tulemusel muudetakse määrust, vähendades siseturul kasvanud ettevõtjate lävendit kümnelt protsendilt viiele protsendile. Kasvuläveni eesmärk on välja sõeluda ambitsioonikad ettevõtjad, kellel on potentsiaal jätkuvalt kasvada ja muutuda ka rahvusvaheliselt konkurentsivõimeliseks. Samas ei toonud läbiviidud analüüs välja erisusi, mille alusel võiks eeldada, et eelneva 10%lise kasvuga ettevõtjal on suurem tõenäosus arenguprogrammi toel kasvada kui eelneva 5%lise kasvuga ettevõtjal.

Lähtudes soovist pakkuda tuge ettevõtjatele, kes tõesti soovivad ambitsioonikaid muutusi läbi viia, alandatakse müügitulu kasvu lävendit. Kui enne oli nõutud, et ettevõtja pidi olema viimase kolme majandusaasta jooksul müügikäivet kasvatanud igal majandusaastal keskmiselt 10%, siis uue regulatsiooni järgi on kasvunõue 5%. Antud muutuse tulemusel laieneb ettevõtte arenguprogrammi sihtrühm 150 ettevõtja võrra. Arenguprogrammi muudele kriteeriumitele vastavaid ettevõtjaid, kes on viimase 3 aasta jooksul kasvanud viis kuni kümme protsenti oli analüüsi tulemusel ca 500. Samas 350 neist juba teenisid ekspordi müügitulu. Teisisõnu, kuulusid nad arenguprogrammi ettevõtjate hulka ekspordi kriteeriumi alusel.

Eelnõu punktiga 11 tunnistatakse kehtetuks § 14 lõike 1 punkt 1. Määruse § 7 lõikes 1 sätestatakse, et toetust antakse projektile, mille tegevused panustavad käesoleva määruse § 2 lõigetes 1 ja 2 nimetatud eesmärkide, § 2 lõigetes 3, 5 ja 6 nimetatud tulemuste ning § 2 lõikes 4 nimetatud väljundnäitajate saavutamisse. Käesolev eelnõu punkt toob välja, et taotlus peab vastama samadele tingimustele.

Tulenevalt asjaolust, et nimetatud nõuded on juba kord sätestatud ja tegemist mittevajaliku kordusega, tunnistatakse käesolev määruse punkt kehtetuks.

Eelnõu punktiga 12 täiendatakse määrust peatükiga 7. Käesoleva eelnõu punktiga 9 sätestatakse toetuse saajale kolm täiendavat piirangut. Esiteks, et kõik toetatavad kulud peavad olema makstud pangalaenukandega. Teiseks kehtestatakse aktsepteeritava kuludokumendi alampiiriks ilma käibemaksuta 100 eurot. Kolmanda muudatusena kehtestatakse, et käibemaks on ilma eranditeta mitteabikõlblik kulu.

Antud eelnõu punktiga sätestatakse, et mõlemad muudatused hakkavad kehtima nendele toetuse saajatele, kes esitasid oma taotluse pärast käesoleva eelnõu jõustumist.

4. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu on vastavuses järgmiste Euroopa Liidu õigusaktidega:

1) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätteid Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätteid Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk

320–469);

2) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1301/2013, mis käsitleb Euroopa Regionaalarengu Fondi ja majanduskasvu ja tööhõivesse investeerimise eesmärgiga seonduvaid erisätteid ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1080/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 289–302).

5. Määruse mõjud

Eelnõuga sisseviidavad muudatused ei oma otsest sotsiaalset, sealhulgas demograafilist mõju, samuti ei ole mõju riigi julgeolekule ja välissuhetele, elu- ja looduskeskkonnale, regionaalarengule ega kohaliku omavalitsuse korraldusele.

Eelnõuga sisse viidavatel muudatustel on mõningane mõju riigiasutuste korraldusele ja majandusele.

Eelnõuga kehtestatav kuludokumentide abikõlblike summa alampiir 100 eurot ilma käibemaksuta vähendab halduskoormust nii ettevõtjatele kui ka rakendusüksusele.

Määruse muudatusega laiendatakse ühelt poolt arenguprogrammi kaudu toetust saavate ettevõtjate sihtrühma. Teisalt viiakse sisse olulise mõjuga ettevõtjatele arenguprogrammiga liitumiseks soodustingimused. Mõlemad muudatused loovad tingimused majandusele märkimisväärse mõju saavutamiseks ettevõtete ekspordikäibe ja lisandväärtuse kasvu kaudu, millega omakorda suureneb riigi maksutulu.

6. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse rakendamisega ei kaasne ministeeriumile ja rakendusüksusele lisakulusid. Lisaks ei too käesoleva määruse rakendamine kaasa riigieelarvelisi lisakulusid ning samuti ei kaasne määruse rakendamisega otseseid täiendavaid riigieelarvelisi tulusid. Määruse rakendamisega ei kaasne otseseid ega kaudseid kulusid taotlejale. Määruse rakendamisega seotud tulud avalduvad toetuse saaja ja temaga seotud partnerite majandustulemustes.

7. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

8. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Määruse eelnõu esitatakse eelnõude infosüsteemi EIS kaudu Rahandusministeeriumile, Haridus- ja Teadusministeeriumile, Maaeluministeeriumile, Keskkonnaministeeriumile, Kaitseministeeriumile ja Kultuuriministeeriumile kooskõlastamiseks.

Urve Palo
ettevõtlus- ja infotehnoloogiaminister

Merike Saks
kantsler